

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερελής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραϊανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακίροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

ΑΙΘΟΥΣΑ Ι

- 19.40-20.00 *Τεχνικές του δράματος και διδασκαλία της γλώσσας: ψυχολογική και κοινωνικοπολιτισμική διάσταση*
A. Χασάπης, I. Βαμβακίδου
- 20.00-20.20 *Κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη διδασκαλία της ελληνικής σε νηπιαγωγεία όπου φοιτούν μικροί μουσουλμάνοι*
K. Τσιούμης, E. Κοηκίδου
- 20.20-20.40 *Διαφυλικές διαφορές στις στάσεις και στρατηγικές ανάγνωσης των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου*
E. Γρίβα, Γ. Μπουνόβας, K. Σέμογλου, X. Κοσσυβάκη
- 20.40-21.00 Συζήτηση
- Δείπνο

ΑΙΘΟΥΣΑ 2

Σάββατο, 5 Σεπτεμβρίου 2009

- Ωρα **Αίθουσα 2**
Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη (ξένη)
Θεματική: **Διδακτικό υλικό/Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις**
Προεδρείο: **A. Ιορδανίδου, Tz. Καλογήρου**
- 9.00-9.30 *Γλωσσική ποικιλία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας: ο τονισμός των προπαροξύτων ουδετέρων*
Π. Σπανού, B. Γιαννακά
- 9.30-9.50 *Μετακίνηση του τόνου στα προπαροξύτονα επίθετα: διδασκαλία σε αλλόγλωσσους*
B. Λάγιος, I. Γρηγορίου, A. Ιορδανίδου
- 9.50-10.10 *Μετακίνηση του τόνου στα προπαροξύτονα ουσιαστικά: διδασκαλία σε αλλόγλωσσους*
A. Κουτίβα, A. Νικοηοπούλου
- 10.10-10.30 *Η κλίση του παθητικού αορίστου στη νεοελληνική γλώσσα: διδακτικές προτάσεις*
A. Ντίλιου, M. Πίγκα, A. Ιορδανίδου
- 10.30-10.45 *Ο παθητικός παρατατικός στην κοινή νεοελληνική: διδασκαλία σε αλλόγλωσσους*
X. Πίτσου, A. Ιορδανίδου
- 10.45-11.30 Διάλειμμα - Καφές
- 11.30-14.00 **Επίσημη έναρξη**
Θεματική: **Διδακτικό υλικό/Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις**
Προεδρείο: **H. Ματσαγγούρας - A. Νάκας**
- 17.00-17.20 *Η διδασκαλία των ιδιωτισμών σε μη ελληνόφωνους φοιτητές*
S. Berikashvili, I. Lobzhanidze
- 17.20-17.40 *Η διδασκαλία του γραπτού λόγου στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση της διασποράς: από την επικοινωνιακή ικανότητα στις πρακτικές γραμματισμού*

ΑΙΘΟΥΣΑ 2

Π. Κρασίδου, Φ. Τεντολούρης

17.40-18.00 Χρήση στρατηγικών από αλλόγλωσσους μαθητές του Δημοτικού κατά την ανάγνωση κειμένων στην ελληνική γλώσσα
Κ. Μαστροθανάσης, Α. Γελαδάρη, Ε. Γρίβα

18.00-18.20 Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας: μια πρόταση διδασκαλίας
Α. Πάσχου

18.20-18.40 Συζήτηση

18.40-19.20 Διάλειμμα

Προεδρείο: Ν. Μήτσος - Δ. Μπενέκος

19.20-19.40 Διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας στα Μειονοτικά σχολεία της Θράκης. Η επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας σύμφωνα με το πρόγραμμα εκπαίδευσης μουσουλμανοπαίδων, διαπιστώσεις και προτάσεις για επέκταση της μεθόδου με δραστηριότητες επικεντρωμένες στα κέντρα ενδιαφέροντος των μαθητών
Μ. Ραηλού, Τ. Ραηλού

19.40-20.00 Η διδασκαλία των επαγγελματικών ουσιαστικών σε -as, -της, -ικος σε αλλοδαπούς μαθητές της ελληνικής
Μ. Τασιούδη, Χ. Αλεξιάδου, Σ. Κωνσταντινίδου

20.00-20.20 Ο κειμενικός γραπτός λόγος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου των αλλόγλωσσων μαθητών ηλικίας 6-12 ετών
Ε. Ζούνη

20.20-20.40 Ζητήματα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε τσιγγανόπαιδες. Απόψεις και θέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών για διδακτικά εγχειρίδια ενισχυτικής διδασκαλίας στο πλαίσιο προγράμματος για την ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο
Δ. Μπενέκος, Μ. Παραδιά, Α. Μήτσος

20.40-21.00 Συζήτηση

Δείννο

ΑΙΘΟΥΣΑ 3

Σάββατο, 5 Σεπτεμβρίου 2009

Ωρα

Αίθουσα 3

Γλώσσα και τεχνολογία

Θεματική: Νέες τεχνολογίες στη γλωσσική διδασκαλία

Προεδρείο: Η. Ματσαγγούρας - Δ. Κουτσογιάννης

9.00-9.30 Οι νέες τεχνολογίες στη γλωσσική διδασκαλία
Α. Μαυρογόνατος, Δ. Μπαραικτάρη, Λ. Κρεμμύδα, Ι. Λιάκος

9.30-9.50 Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής μέσω συστημάτων αυτόματης επεξεργασίας φυσικών γλωσσών
Ε. Φίστα, Β. Φούφη

9.50-10.10 Παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: ανίχνευση γνωστικών παραμέτρων αναφορικά με την παραγωγή και επεξεργασία του γραπτού λόγου στη μητρική γλώσσα
Γκισούρη Στ., Αλευριάδου Αν., Τσακίριδου Ελ.

10.10-10.30 Τεχνολογίες WEB 3.0 και γλωσσική διδασκαλία. Μια πρόταση συνεργατικού εργαλείου διδασκόντων
Π. Αρβανίτης, Μ. Καρακοιλτσίδου

10.30-10.45 Νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος μέσα από το παραμύθι
Χρ. Κόζα, Μ. Κόζα

10.45-11.30 Διάλειμμα - Καφές

11.30-14.00 Επίσημη έναρξη

Θεματική: Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις

Προεδρείο: Δ. Κουτσογιάννης - Α. Μιχάλης

10.45-11.30 Νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις και νέες τεχνολογίες στη γλωσσική διδασκαλία της ελληνικής σε νήπια αλλοδαπής καταγωγής
Κ. Μακρονάσου

17.00-17.20 Η Ελληνική Γλώσσα στην εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Επίδραση της χρήσης των Greeklish stin orthografiki

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ο παθητικός παρατατικός στην κοινή νεοελληνική: διδασκαλία σε αλλόγλωσσους

Χαρίκλεια Πίτσου & Άννα Ιορδανίδου

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Πατρών

Abstract

A particular case in Modern Greek grammar is the learned forms of the passive past continuous of verbs ending in -oumai (-eito, -oundo). The examination of this phenomenon leads to the question if these forms can be taught to foreign students of Greek. The aim of this paper is, initially, to examine the frequency of the learned forms of the passive past continuous in the corpora available on Internet (Google) and on the ILSP (Hellenic National Corpus). After identifying the frequency, we propose a categorisation based on the suffixes of the third person singular and plural. This is followed by the proposal of learning exercises suitable for advanced learners,.

1. Εισαγωγή

Η τυποποιημένη γλώσσα (*standard*) αποτελεί τη νομιμοποιημένη από το κράτος ποικιλία, που κωδικοποιείται και αποκρυσταλλώνεται μέσω γραμματικών και λεξικών και διαδίδεται από φορείς όπως η εκπαίδευση και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αντίστοιχα, η *νόρμα* προβάλλεται ως η ορθή χρήση της γλώσσας που είναι περιβεβλημένη με κύρος.

Για τα ελληνικά δεδομένα τυποποιημένη γλώσσα είναι η κοινή νεοελληνική, που προήλθε από την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του νεοελληνικού κράτους το 1976. Η νεοελληνική γραμματική καλείται να περιγράψει την ποικιλότητα της γλωσσικής πρακτικής, στα πλαίσια της τυποποίησης ισχυρής και όχι ασθενούς ποικιλίας. Ένα από τα βασικά ερωτήματα που τίθενται –καθοριστικής σημασίας για την τυποποίηση της σύγχρονης νεοελληνικής– αφορά τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ λόγιων (προερχόμενων από την καθαρεύουσα) «επιβιώσεων» ενταγμένων στη *standard* και λόγιων στοιχείων μη ενταγμένων σε αυτή.

Στην πρώτη περίπτωση η επιλογή τους μπορεί να αποτελεί τη μοναδική λύση σε μορφολογικά (ή άλλα) αδιέξοδα ή να συνιστά υφολογικού τύπου διάκριση, ενώ στη δεύτερη περίπτωση η επιλογή τους λειτουργεί σε επίπεδο νόρμας και μπορεί να συνιστά διαφοροποίηση υπέρ μιας λόγιας ποικιλίας με ιδεολογική σηματοδότηση παρόμοια με της καθαρεύουσας (Ιορδανίδου, 1999).

Η κοινή νεοελληνική που διδάσκεται στο σχολείο μετά το 1976 είναι αυτή που περιγράφεται στη γνωστή ως Μικρή Γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη. Η Μεγάλη Γραμματική διακρίνεται για τις περιγραφικές διαθέσεις της, σε αντίθεση με τη Μικρή Γραμματική, που αναπροσαρμόστηκε για σχολική χρήση και η οποία έχει ρυθμιστικό χαρακτήρα.

Η σχολική γραμματική παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι δεν πηγάζει από μια συγχρονική και στηριγμένη σε σώματα κειμένων μελέτη της γλωσσικής πραγματικότητας. Αντίθετα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν συγκεκριμένα παραδείγματα μορφολογικής και συντακτικής ποικιλίας στα πλέον διαδεδομένα σύγχρονα λεξικά –Κριαρά, Μπαμπινιώτη και Α.Π.Θ.– και στις σύγχρονες γλωσσολογικές γραμματικές Κλαίρη – Μπαμπινιώτη και Holton – Macridge – Φιλιππάκη (για αναλυτική παρουσίαση βλ. Ιορδανίδου, 2002).

Ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας ως ενός συστήματος κανόνων γραμματικής έχει δώσει τη θέση του στην επικοινωνιακή-κειμενοκεντρική προσέγγιση, η οποία επικρατεί διεθνώς εδώ και δεκαετίες στη διδασκαλία της μητρικής και της δεύτερης γλώσσας.

1.1 Διδακτικό υλικό

Στα πλαίσια της επικοινωνιακής-κειμενοκεντρικής προσέγγισης χρησιμοποιούνται ποικίλα υλικά, καθώς βασικός στόχος είναι η σύνδεση με συνθήκες πραγματικής επικοινωνίας. Η χρήση του διδακτικού εγχειριδίου θεωρείται προαιρετική ενώ τα οπτικοακουστικά μέσα κρίνονται αναγκαία.

Οι ασκήσεις που προσφέρονται θα μπορούσαν να έχουν, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά την ακόλουθη μορφή:

- α) ασκήσεις υποχρεωτικής ή περιορισμένης επιλογής (ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους τύπους)

β) ασκήσεις απλής επιλογής ή προτίμησης διαφορετικών τύπων που καλούνται οι σπουδαστές να χρησιμοποιήσουν σε κειμενικά περιβάλλοντα γραπτού και προφορικού λόγου,

γ) ασκήσεις ελέγχου ή προσδιορισμού περιβαλλόντων χρήσεως. Δίνονται διάφορες λέξεις ή εκφράσεις και ζητείται να προσδιοριστεί (με παραδείγματα) το επίπεδο χρήσης τους,

δ) ασκήσεις ελέγχου των επικοινωνιακών στρατηγικών. Ορίζονται θέματα για τα οποία οι σπουδαστές καλούνται να απευθυνθούν σε πρόσωπα διαφορετικού κοινωνικού ρόλου ή να υποδυθούν διάφορους ρόλους παράγοντας ανάλογα προφορικά.

Βασισμένοι στα παραπάνω, με τη συγκεκριμένη μελέτη προσπαθήσαμε να μελετήσουμε αν ο παρατατικός της παθητικής φωνής, παρ' όλο που δεν αναφέρεται στη σχολική γραμματική, έχει θέση στη διδασκαλία των αλλόγλωσσων μαθητών.

2. Η περίπτωση των λόγιων τύπων του παρατατικού

Οι λόγιοι τύποι του παθητικού παρατατικού των ρημάτων σε -ούμαι, π.χ. *εστερείτο, εστερούντο*, οι οποίοι αγνοούνται από τη σχολική γραμματική, δεν αναφέρονται στο Λεξικό Α.Π.Θ., στο παράρτημα με τους κλιτικούς πίνακες, όπου παρατίθεται μόνο το σχήμα -οιμουν, -ούσουν, -ούνταν, -ούμασταν, -ούσασταν, -ούνταν.

Στη γραμματική Holton κ.ά. προστίθεται ότι το γ' εν. και πληθ. είναι τα συνήθως χρησιμοποιούμενα πρόσωπα, με εναλλακτικούς τους λόγιους τύπους -είτο, -ούντο. Στη γραμματική Κλαίρη – Μπαμπινιώτη παρατίθεται το (ακραίο) παράδειγμα κλίσης -οίμουν(α), ούσουν(α), -ούνταν, -ούμασταν-ούμαστε, -ούσασταν-ούσαστε, -ούνταν(ε), με τη σημείωση ότι πολλοί ομιλητές προτιμούν, ιδίως στο γραπτό λόγο, λόγιους τύπους: *εθεωρείσο, εθεωρείτο, εθεωρείσθε* κτλ. Η μελέτη κειμένων επιβεβαιώνει την εμφάνιση μόνο του γ' ενικού και πληθυντικού.

Οι λόγιοι σχηματισμοί του παθητικού παρατατικού ορισμένων ρημάτων σε -ούμαι (π.χ. *εστερείτο, εστερούντο*) επιβιώνουν έναντι της προβληματικής γραμματικής κλίσης -οίμουν, -ούσουν, -ούμαστε, -ούσαστε, από την οποία διασώζεται στη γλωσσική πρακτική ουσιαστικά μόνο το γ' εν. και πληθ. -ούνταν (*στερούνταν*). Για αρκετά από τα ρήματα σε -ούμαι η γλωσσική πρακτική έχει καθιερώσει παρατατικό σε -ιόμουν (π.χ.

αρνιόμουν) ή σε -όμουν (π.χ. προσποιόμουν). Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως π.χ. των ρημάτων σε -όμαι, η επιλογή των λόγιων τύπων φαίνεται υποχρεωτική (π.χ. διερωτάτο, διερωτώντο). Η εμφάνιση του λόγιου κλιτικού τρόπου στον παθητικό παρατατικό και άλλων κατηγοριών ρημάτων συνιστά περιθωριακό φαινόμενο: *ανεφέρετο, ευρίσκετο, εγίνετο, διαμορφώνετο*.

3. Έρευνες και μελέτες για τη γλωσσική ποικιλία

Η μορφολογική ποικιλία της νέας ελληνικής έχει γίνει αντικείμενο περιορισμένου αριθμού ερευνών και μελετών βασισμένων σε επεξεργασία σωμάτων κειμένων. Παρουσιάζουμε παρακάτω τις πιο σημαντικές έρευνες και μελέτες που αφορούν τη γλωσσική ποικιλία, και συγκεκριμένα στο θέμα του παρατατικού της παθητικής φωνής (Ιορδανίδου, υπό έκδοση).

Χειλά-Μαρκοπούλου 1984: Εξετάστηκε η μορφολογική ποικιλία του παρατατικού της παθητικής φωνής των ρημάτων σε -ούμαι, με βάση ερωτηματολόγια όπου δίνονταν προτάσεις που έπρεπε να συμπληρωθούν με τύπους του παρατατικού. Το δείγμα αποτέλεσαν ομιλητές που ζουν στην Αθήνα και ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες 35-40 χρονών και 16-18 χρονών, με κριτήριο ότι οι ενήλικες είχαν διαπαιδαγωγηθεί με τη γραμματική της καθαρεύουσας ενώ οι νέοι με τη γραμματικής της δημοτικής.

Βασικό συμπέρασμα αυτής της μελέτης είναι ότι η κλίση του παρατατικού για τη συγκεκριμένη κατηγορία ρημάτων βρίσκεται σε εξελικτική φάση, με διαφαινόμενη τάση επικράτησης της κλίσης σε -ιόμουν, π.χ. *ασχολιόμουν, περιποιόμουν*. Η προτίμηση αυτή υποστηρίζεται ότι υπαγορεύεται από συστηματικούς λόγους, τόσο σε συγχρονικό όσο και σε διαχρονικό επίπεδο. Για τα λογιότερα ρήματα αυτής της κατηγορίας, π.χ. *θεωρούμαι*, η κατάσταση παραμένει ρευστή.

Ιορδανίδου 1994: Εξετάστηκε η μορφολογική ποικιλία του παρατατικού της παθητικής φωνής, με βάση α) απομαγνητοφωνημένο προφορικό λόγο ομιλητών που ζουν στην Αθήνα και ανήκουν σε τρεις ηλικιακές ομάδες: 20-34 χρονών, 35-54 χρονών και 55- χρονών, β) ερωτηματολόγια όπου δίνονταν προτάσεις που έπρεπε να συμπληρωθούν με τύπους του παρατατικού, γ) λογοτεχνικά κείμενα και δ) επιστημονικά και δημοσιογραφικά κείμενα.

Το συμπέρασμα είναι ότι η επιλογή του ομιλητή όσον αφορά τη μορφολογική ποικιλία του παρατατικού των ρημάτων σε -ομαι φαίνεται να εξαρτάται κυρίως από υφολογικούς παράγοντες, ενώ η κλίση του παρατατικού των ρημάτων σε -ούμαι εμφανίζει στον προφορικό λόγο ισχυρή τάση επικράτησης του παραδείγματος σε -ιόμουν(α) και στα επιστημονικά και δημοσιογραφικά κείμενα χρησιμοποιούνται παράλληλα οι λόγοι τύποι του τρίτου προσώπου σε -είτο και -ούντο. (Ιορδανίδου, υπό έκδοση).

4. Μεθοδολογία της έρευνας

Στόχος στην παρούσα εργασία ήταν αρχικά να μελετηθεί η συχνότητα εμφάνισης των λόγιων τύπων του παθητικού παρατατικού σε σώματα κειμένων (corpus) διαθέσιμα στο διαδίκτυο (Google) και στον Ε.Θ.Ε.Γ. (Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας). Η συλλογή των στοιχείων έγινε το Νοέμβριο του 2007.

Συγκεκριμένα, στον Ε.Θ.Ε.Γ. δεν εντοπίσαμε αρκετά στοιχεία, ενώ στο διαδίκτυο (Google) βρέθηκαν πολύ περισσότερα. Στην προσπάθεια να εντοπίσουμε αν το -ούνταν αναφέρεται στο 3^ο ενικό ή στο 3^ο πληθυντικό πρόσωπο μελετήσαμε μόνο τα κείμενα από τον Ε.Θ.Ε.Γ. Στη συνέχεια παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα που εντοπίσαμε τόσο στον Ε.Θ.Ε.Γ. όσο και στο διαδίκτυο (Google) με βάση την κατάληξη -είτο, -ούντο και -ούνταν.

5. Αποτελέσματα της έρευνας

Τα ρήματα παρουσιάζονται αλφαβητικά και μόνο στους τύπους του τρίτου προσώπου, διότι αυτοί είναι πιο συχνόχρηστοι στον παθητικό παρατατικό. Οι συχνότητες που παρουσιάζονται δεν αναφέρονται συνολικά για τον κάθε τύπο αλλά ξεχωριστά για τον Ε.Θ.Ε.Γ. και το διαδίκτυο (Google) (Πίνακας 1: Παράρτημα). Θεωρούμε ότι η ξεχωριστή παρουσίαση των τύπων στα δύο σώματα κειμένων έχει περισσότερο ενδιαφέρον για τον αναγνώστη.

Με βάση την παράθεση των ρημάτων, 102 συνολικά, του παθητικού παρατατικού (Πίνακας 1: Παράρτημα), παρατηρούμε ότι 27 ρήματα δεν εμφανίζουν κανέναν τύπο στο τρίτο πρόσωπο. Συγκεκριμένα, τα ρήματα αυτά είναι τα ακόλουθα: *αιτιοκρατούμαι, αναρχούμαι, αντεισηγούμαι, αποχηρούμαι, αυτοαναιρούμαι, αυτοικανοποιούμαι, αυτοκατηγορούμαι, αυτοκυριαρχούμαι, αυτοπαρηγορούμαι, αυτοπειθαρχούμαι, αυτοχειροτονούμαι, αφισοκολούμαι, βολοκοπούμαι, γυναικοκρατούμαι, διαπνύμαι, ελεύμαι, εμπνύμαι, ενετοκρατούμαι, εξωνούμαι, ευνομούμαι, ηχηροποιούμαι, λογοκρατούμαι, οχλοκρατούμαι, προσυνεννοούμαι, στροφοδινούμαι, υποαπασχολούμαι και φραγκοκρατούμαι*. Με βάση τα παραπάνω, το ποσοστό των ρημάτων που δεν εμφανίζουν κανέναν τύπο στο τρίτο πρόσωπο είναι 27,54% έναντι του 72,46% των ρημάτων που εμφανίζουν τύπους στο τρίτο πρόσωπο. Το παρακάτω γράφημα (1) παρουσιάζει την αναλογία αυτή.

Γράφημα 1. Ποσοστό εμφάνισης των ρημάτων του παθητικού παρατατικού στο 3^ο πρόσωπο

Αξιοσημείωτο είναι ότι, αν και το ποσοστό των ρημάτων που παρουσιάζουν τύπους στο τρίτο πρόσωπο είναι περίπου τα τρία τέταρτα ($\frac{3}{4}$) του συνόλου, δεν εμφανίζεται υψηλή συχνότητα στους τύπους που μελετάμε. Εξαιρέση αποτελούν οι ακόλουθοι τύποι, που εμφανίζονται πάνω από χίλιες φορές ($f > 1000$): *αιωρούνταν* ($f=1220$), *αρνούνταν* ($f=19100$), *ασχολούνταν* ($f=33200$), *αυτοαποκαλούνταν* ($f=1100$), *διηγούνταν* ($f=1870$), *ηγούνταν* ($f=1020$), *μιμούνταν* ($f=1100$), *προηγούνταν* ($f=10100$). Ο τύπος -ούνταν για το γ' ενικό και πληθυντικό εμφανίζεται συχνότερα έναντι των λόγιων τύπων -είτο και -ούντο. Είναι σύνηθες φαινόμενο ο καθιερωμένος εναλλακτικός τύπος να υπερισχύει έναντι των λόγιων, εκτός από περιπτώσεις δικαστικών κειμένων και επισήμων εγγράφων όπου είθισται να χρησιμοποιούνται οι λόγιοι τύποι.

Η χαμηλή συχνότητα εμφάνισης των τύπων του λόγιου παθητικού παρατατικού επιτάσσει να τους διδάσκουμε μόνο σε επίπεδο προχωρημένων σπουδαστών. Αρκετές φορές διαπιστώνεται πρόβλημα όσον αφορά τη διάκριση του 3^{ου} προσώπου ενικού και του 3^{ου} προσώπου πληθυντικού. Σ' αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη το κειμενικό περιβάλλον. Σημαντικός είναι ο ρόλος του εντοπισμού του υποκειμένου του ρήματος, αν δηλαδή είναι στον ενικό αριθμό ή στον πληθυντικό αριθμό. Στο Παράρτημα (Πίνακας 2) παρουσιάζονται τα ρήματα που έχουν διπλούς τύπους στο 3^ο πρόσωπο.

6. Διδακτικές προτάσεις

Μετά από εκατό περίπου χρόνια εξέλιξης της σύγχρονης γλωσσολογίας, με έμφαση στη συγχρονική και περιγραφική προσέγγιση των ζωντανών φυσικών γλωσσών, θεωρείται κοινός τόπος ότι η γλώσσα δεν παρουσιάζει ομοιογένεια. Παρά το γεγονός ότι εξασφαλίζει τη δυνατότητα κοινής έκφρασης και επικοινωνίας σε εκατομμύρια διαφορετικούς ανθρώπους, ωστόσο η ανομοιογένεια είναι το βασικό της χαρακτηριστικό γνώρισμα.

Ουσιαστικά ένας αλλόγλωσσος πρέπει να δομήσει το γλωσσικό του σύστημα από την αρχή. Είναι αποδεκτό ότι το άτομο δε γνωρίζει το λεξιλόγιο και δε διαθέτει το μηχανισμό που του επιτρέπει να κρίνει αν μια πρόταση είναι αντιγραμματική ή όχι. Έτσι, εποικοδομητικό θα ήταν η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας να βασίζεται στην παροχή κατανοητών εισερχομένων ερεθισμάτων ώστε η πρόσκτηση της γλώσσας να γίνεται ευκολότερα, στα παιχνίδια ρόλου, στη σταδιακή εκμάθηση των γραμματικών κανόνων, στην απόρριψη της απομνημόνευσης και της εφαρμογής κανόνων με μηχανιστικό τρόπο, στην ανάπτυξη της διαλογικής ικανότητας μέσω επικοινωνιακών στρατηγικών και επίσης στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του αλλόγλωσσου και της μείωσης του άγχους του (Ιορδανίδου, & Αμπάτη, 2006).

Σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, αξίζει να αναφέρουμε τα εξής: έχει ήδη διατυπωθεί ένας έντονος προβληματισμός για το πώς πρέπει να αντιμετωπίζονται οι διπλοί και τριπλοί τύποι ονομάτων, ρημάτων και άλλων κατηγοριών και έχει επισημανθεί η δυσκολία που συνεπάγεται η απόπειρα διδακτικής κάλυψης της γλωσσικής ποικιλίας. Γενικά η διδασκαλία της γλωσσικής

ποικιλίας πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με: την ηλικία των διδασκομένων, το χρόνο διάρκειας της διδασκαλίας και το στόχο διδασκαλίας (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 2003).

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον παθητικό παρατατικό, η διδασκαλία μπορεί να βασιστεί στην παρακάτω περιγραφή. Στον παθητικό παρατατικό των ρημάτων σε -ώ, -είς στο γ' ενικό και πληθυντικό δίνονται οι εναλλακτικοί τύποι -έιτο, -ούντο. Οι τύποι α' και β' προσώπου ενικού και πληθυντικού (*θεωρούμουν, θεωρούσουν, θεωρούμασταν, θεωρούσασταν*) είναι σπάνιοι και δε διδάσκονται. Ο παθητικός παρατατικός πρέπει να διδαχθεί σε προχωρημένο επίπεδο και να δοθεί έμφαση στα πλέον συχνόχρηστα ρήματα. Όπως παρατηρούμε από τους πίνακες στο Παράρτημα, τα ρήματα που εμφανίζονται πιο συχνά είναι τα εξής: *αιωρούμαι, αρνούμαι, αυτοαποκαλούμαι, ασχολούμαι, διηγούμαι, ηγούμαι, μιμούμαι, προηγούμαι και προσποιούμαι*.

Η μελέτη σωμάτων κειμένων αναδεικνύει ως πιο συχνή την κατάληξη -ούνταν, και γι' αυτό θα πρέπει να ξεκινήσουμε τη διδασκαλία του παθητικού παρατατικού με αυτήν. Οι λόγιοι τύποι -ουντο και -έιτο θα πρέπει να διδαχθούν εφόσον οι μαθητές φτάσουν στο στάδιο κατανόησης της διαφοροποίησης ανάμεσα στο -ούνταν του 3^{ου} ενικού και στο -ούνταν του 3^{ου} πληθυντικού.

7. Γλωσσικές ασκήσεις

Προτείνονται ενδεικτικά οι παρακάτω ασκήσεις:

1η. Διαβάστε τι έγραψε ένας αθλητικός δημοσιογράφος στην αθλητική εφημερίδα αυτή την Κυριακή. Υποθέστε ότι αυτά που διαβάζετε τα γράφει ξανά ένας δημοσιογράφος μετά από 15 χρόνια ώστε να ξαναθυμηθούν οι νεότεροι όσα συνέβησαν. Συμπλήρωσε τα κενά του παρακάτω κειμένου βάζοντας τα ρήματα που βρίσκονται στην παρένθεση στο σωστό τύπο του παρατατικού.

Τούτο το πρωτάθλημα, έτσι όπως ήταν διαμορφωμένος ο συσχετισμός των βαθμολογικών δυνάμεων, ----- (*προηγούνται*) οι «πράσινοι» και ----- (*υπάρχει*) η πιθανότητα να πάρουν το κύπελλο. Όμως, μόνο με τον αθλητικό δικαστή, και τις βαριές ποινές που επέβαλε για τα έκτροπα στον αγώνα Παναθηναϊκού-ΑΕΚ, ----- (*ασχολείται*)

από χθες η διοίκηση των «πράσινων». Από τη Μητρόπολη ο κόσμος του Παναθηναϊκού ----- (μοιάζει) με λαοθάλασσα που πάνω της ----- (αιωρούνται) πανό, φωτογραφίες και σημαίες οι οποίες ----- (διαμαρτύρονται) για τις ενδεχόμενες ποινές. Οι διοργανωτές όμως, που ----- (αρνούνται) να αναλάβουν το κόστος για την καθαριότητα, ----- (απευθύνουν) δημόσια έκκληση να γίνουν δωρεές για να καλυφθούν τα έξοδα της μεγάλης ζημιάς που προκάλεσαν οι οπαδοί.

2η. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο, το οποίο αποτελεί μέρος προσωπικού ημερολογίου, και υπογραμμίστε τα ρήματα που βρίσκονται στον παθητικό παρατατικό.

Χθες το βράδυ που ο καιρός ήταν άστατος πολύ, τόσο που κάποια στιγμή έριξε και χαλάζι, αποφάσισα να παραμείνω σπίτι και να χαλαρώσω βλέποντας τηλεόραση. Ευτυχώς στην τηλεόραση προβάλλονταν η αγαπημένη μου ταινία, η οποία είναι η «Η ζωή είναι ωραία». Όμως, όση ώρα έβλεπα την ταινία σκεφτόμουν πόσο ωραία μπορεί να είναι η ζωή για τους γεωργούς εκείνη την ώρα που οι καλλιέργειές τους καταστρέφονταν από το χαλάζι. Σκέφτηκα μήπως τελικά οι ηθοποιοί προσποιούνταν ότι όλα είναι όμορφα και ρομαντικά και δε διανοούνταν πόσο δύσκολες και αντίξοες μπορεί να είναι οι συνθήκες για κάποιους ανθρώπους.

8. Αντί επιλόγου

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την ερευνητική αυτή προσπάθεια είναι η ανάγκη σύνταξης μιας περιγραφικής γραμματικής της νέας ελληνικής με σαφή επικοινωνιακό-κειμενοκεντρικό προσανατολισμό και έμφαση στη χρήση της γλώσσας, η οποία θα έχει ειδικότερο στόχο τις ανάγκες διδασκαλίας της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Αυτό προϋποθέτει, όπως είναι φυσικό, την ύπαρξη λεπτομερών ερευνών σχετικά με φαινόμενα γλωσσικής ποικιλίας.

Βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά. 2003. «Η μορφολογική δομή της νέας ελληνικής και η διδακτική της», *Γλωσσολογία* (ειδικό τεύχος, «Η νέα Ελληνική ως ξένη γλώσσα»), 25-34.
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. 1998. *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*. Α.Π.Θ.: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Holton D., P. Mackridge & Eι. Φιλίππκη-Warburton. 1999. *Γραμματική της ελληνικής γλώσσας*, μτφρ. Β. Σπυρόπουλος. Αθήνα: Πατάκης [Greek: A Comprehensive Grammar of the Modern Language. London & New York: Routledge, 1997].
- Ιορδανίδου, Ά. 1999. «Ζητήματα τυποποίησης (standardization) της σύγχρονης νεοελληνικής». Στο *Διεθνές Συνέδριο «Ισχυρές»- «Ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση* (σελ. 835-854). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: 835-854.
- Ιορδανίδου, Ά. 2002. «Η κοινή νεοελληνική σε σύγχρονα λεξικά και γραμματικές», *Terminologie et Traduction, 1, Commission des Communautés européennes, Service de Traduction* 1,111-124.
- Ιορδανίδου, Α & Αμπάτη, Α. 2006. Θέματα σχεδιασμού της γραμματικής διδασκαλίας της ελληνικής σε μουσουλμάνους μαθητές στα σχολεία της Θράκης. *Πρακτικά Συνεδρίου «Διδακτική της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας – Νέες Τάσεις»*, Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας, Α.Π.Θ., 1-3/4/2005. University Studio Press.
- Ιορδανίδου, Ά. (υπό έκδοση). «Η μορφολογική ποικιλία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας». Στο Σ. Α. Μοσχονάς (επιμ.), *Η μορφολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκη.
- Κακριδή-Ferrari, M. & Χειλά-Μαρκοπούλου, Δ. 1996. «Η γλωσσική ποικιλία και η διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας». Στο: *Η Νέα Ελληνική ως ξένη γλώσσα. Προβλήματα διδασκαλίας* (σελ. 17-51). Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή –Χορν.
- Κλαίρης, Χ. & Μπαμπινιώτης, Γ. (σε συνεργασία με Α. Μόζερ, Αι. Μπακάκου-Ορφανού, Σ. Σκοπετέα) 1996. *Γραμματική της Νέας Ελληνικής, I. Το όνομα της Νέας Ελληνικής, (1999), II. Το ρήμα της Νέας Ελληνικής, (2001). II2. Τα επιρρηματικά στοιχεία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κριαράς, Ε. 1995. *Νέο ελληνικό λεξικό της σύγχρονης δημοτικής γλώσσας*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
- Μήτσης, Ν. 2004. *Στοιχειώδεις αρχές και μέθοδοι της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης ή ξένης γλώσσας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπαμπινιώτης, Γ. 1998. *Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

ΕΘΕΓ <http://hnc.ilsp.gr/user.asp>

Κωστούλη, Τ. 2001. «Κειμενοκεντρική προσέγγιση και γλωσσικό μάθημα», *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα*, επ. Χριστίδης Α.-Φ., Κ.Ε.Γ.: Θεσσαλονίκη. Στο: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e5/index.html (5.08.2009)

Παπαχρίστου, Β. 2002. *Επικοινωνιακή - Κειμενοκεντρική προσέγγιση: Μια νέα διδακτική πρόταση*. Στο: <http://www.prooptikibooks.gr/new.php?newid=25> (5.08.2009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Συχνότητες του τύπου του τρίτου προσώπου του παθητικού παρατατικού

	Ε.Θ.Ε.Γ	Google
Αδελφοποιείται	-	-
Αδελφοποιούνται	-	-
Αδελφοποιούνταν	-	21
Αιτιοκρατείτο	-	-
Αιτιοκρατούντο	-	-
Αιτιοκρατούνταν	-	-
Αιτείτο	-	27
Αιτούντο	-	37
Αιτούνταν	1	122
Αιωρείτο	5	419
Αιωρούντο	-	56
Αιωρούνταν	9	1.220
Αλληλοβοηθείτο	-	-
Αλληλοβοηθούντο	-	3
Αλληλοβοηθούνταν	-	57
Αλληλοεξυπηρετείτο	-	-
Αλληλοεξυπηρετούντο	-	-
Αλληλοεξυπηρετούνταν	-	41
Αλληλοκατηγορείτο	-	4
Αλληλοκατηγορούντο	-	8
Αλληλοκατηγορούνταν	-	165
Ανακαταμετρείτο	-	-
Ανακαταμετρούντο	-	-
Ανακαταμετρούνταν	-	1
Αναρχείται	-	-
Αναρχούνται	-	-
Αναρχούνταν	-	-
Ανδροκρατείτο	1	3
Ανδροκρατούντο	-	-
Ανδροκρατούνταν	-	2
Αντιεισηγείται	-	-
Αντιεισηγούνται	-	-
Αντιεισηγούνταν	-	-
Αντεκδικείται	-	-
Αντεκδικούνται	-	-
Αντεκδικούνταν	-	1
Απαρνείται	-	27
Απαρνούνται	-	11
Απαρνούνταν	-	74

Αποηχρείτο	-	-
Αποηχρούντο	-	-
Αποηχρούνταν	-	-
Απολογείτο	2	106
Απολογούνται	-	6
Απολογούνταν	2	218
Απομιμείτο	-	-
Απομιμούνται	-	-
Απομιμούνταν	-	14
Αποποιείτο	-	36
Αποποιούνται	-	51
Αποποιούνταν	2	126
Αποστασιοπείτο	-	2
Αποστασιοποιούντο	-	3
Αποστασιοποιούνταν	-	42
Αρνείτο	23	571
Αρνούντο	2	227
Αρνούνταν	50	19.100
Αστυνομοκρατείτο	-	1
Αστυνομοκρατούντο	-	-
Αστυνομοκρατούνταν	-	8
Ασχολείτο	27	700
Ασχολούνται	7	506
Ασχολούνταν	50	33.200
Αυτοαναιρείτο	-	-
Αυτοαναιρούντο	-	-
Αυτοαναιρούνταν	-	-
Αυτοαποκαλείτο	1	163
Αυτοαποκαλούντο	-	161
Αυτοαποκαλούνταν	3	1.100
Αυτοβιογραφείτο	-	1
Αυτοβιογραφούνται	-	-
Αυτοβιογραφούνταν	-	-
Αυτοδημιουργείτο	-	1
Αυτοδημιουργούνται	-	-
Αυτοδημιουργούνταν	-	-
Αυτοδιοικείτο	-	4
Αυτοδιοικούνται	-	1
Αυτοδιοικούνταν	-	18
Αυτοεξυπηρετείτο	-	2
Αυτοεξυπηρετούντο	-	-
Αυτοεξυπηρετούνταν	-	4
Αυτοικανοποιείτο	-	-
Αυτοικανοποιούνται	-	-
Αυτοικανοποιούνταν	-	-

Αυτοκατηγορείτο	-	-
Αυτοκατηγορούντο	-	-
Αυτοκατηγορούνταν	-	-
Αυτοκυριαρχείτο	-	-
Αυτοκυριαρχούντο	-	-
Αυτοκυριαρχούνταν	-	-
Αυτονομείτο	-	-
Αυτονομοούντο	-	-
Αυτονομοούνταν	-	72
Αυτοπαρηγορείτο	-	-
Αυτοπαρηγορούντο	-	-
Αυτοπαρηγορούνταν	-	-
Αυτοπειθαρχείτο	-	-
Αυτοπειθαρχούντο	-	-
Αυτοπειθαρχούνταν	-	-
Αυτοπυρπολείτο	-	4
Αυτοπυρπολούντο	-	-
Αυτοπυρπολούνταν	-	108
Αυτοσυγκρατείτο	1	-
Αυτοσυγκρατούνταν	1	4
Αυτοσυγκρατούντο	-	-
Αυτοσυντηρείτο	-	-
Αυτοσυντηρούνταν	-	2
Αυτοσυντηρούντο	-	-
Αυτοτιτλοφορείτο	-	21
Αυτοτιτλοφορούνταν	-	1
Αυτοτιτλοφορούντο	-	-
Αυτοχειροτονείτο	-	-
Αυτοχειροτονομούνταν	-	-
Αυτοχειροτονομούντο	-	-
Αυτοχρηματοδοτείτο	-	10
Αυτοχρηματοδοτούντο	-	1
Αυτοχρηματοδοτούνταν	-	16
Αφηγείτο	2	215
Αφηγούντο	-	30
Αφηγούνταν	6	734
Αφικνείτο	-	40
Αφικνούντο	-	4
Αφικνούνταν	-	1
Αφισκολλείτο	-	-
Αφισκολλούντο	-	-
Αφισκολλούνταν	-	-
Βολοκοπείτο	-	-
Βολοκοπούντο	-	-
Βολοκοπούνταν	-	-

Γεροντοκρατείτο	-	-
Γεροντοκρατούντο	-	-
Γεροντοκρατούνταν	-	4
Γυναικοκρατείτο	-	-
Γυναικοκρατούντο	-	-
Γυναικοκρατούνταν	-	-
Διανοείτο	-	204
Διανοούντο	-	16
Διανοούνταν	6	586
Διαπυείτο	-	-
Διαπυούντο	-	-
Διαπυούνταν	-	-
Διηγείτο	10	488
Διηγούντο	-	127
Διηγούνταν	17	1.870
Εγγυείτο	-	1
Εγγυούντο	-	1
Εγγυούνταν	2	259
Εισηγείτο	13	497
Εισηγούντο	1	93
Εισηγούνταν	12	485
Εκδικείτο	1	39
Εκδικούντο	-	14
Εκδικούνταν	-	166
Εκφορείτο	3	-
Εκφορούντο	-	1
Εκφορούνταν	2	-
Ελεείτο	-	-
Ελεούντο	-	-
Ελεούνταν	-	-
Εμπυείτο	-	-
Εμπυούντο	-	-
Εμπυούνταν	-	-
Εμφορείτο	-	253
Εμφορούντο	-	-
Εμφορούνταν	-	193
Ενασχολείτο	-	4
Ενασχολούντο	-	2
Ενασχολούνταν	-	20
Ενετοκρατείτο	-	-
Ενετοκρατούντο	-	-
Ενετοκρατούνταν	-	-
Ενθυμείτο	-	156
Ενθυμούντο	-	51
Ενθυμούνταν	-	63

Εξωνείτο	-	-
Εξωνούνται	-	-
Εξωνούνταν	-	-
Επιμελείτο	4	230
Επιμελούντο	-	10
Επιμελούνταν	1	171
Επιμετρείτο	-	7
Επιμετρούντο	-	-
Επιμετρούνταν	-	8
Επωφελείτο	1	318
Επωφελούντο	2	216
Επωφελούνταν	5	875
Ευαρεστείτο	-	4
Ευαρεστούντο	-	-
Ευαρεστούνταν	-	4
Ευλαβείτο	-	121
Ευαλαβούντο	-	30
Ευαλαβούνταν	-	38
Ευνομείτο	-	-
Ευνομούντο	-	-
Ευνομούνταν	-	-
Ευωχείτο	-	4
Ευωχούντο	-	11
Ευωχούνταν	-	2
Ηγείτο	23	842
Ηγούντο	3	178
Ηγούνταν	4	1.020
Ηχηροποιείτο	-	-
Ηχηροποιούντο	-	-
Ηχηροποιούνταν	-	-
Θρυλείτο	-	7
Θρυλούντο	-	-
Θρυλούνταν	-	35
Θυροκολλείτο	-	-
Θυροκολλούντο	-	-
Θυροκολλούνταν	-	1
Ιδιοποιείτο	-	16
Ιδιοποιούντο	-	-
Ιδιοποιούνταν	1	91
Καταμετρείτο	-	3
Καταμετρούντο	-	7
Καταμετρούνταν	-	88
Λογοκρατείτο	-	-
Λογοκρατούντο	-	-
Λογοκρατούνταν	-	-

Μεταμελείτο	-	1
Μεταμελούντο	-	-
Μεταμελούνταν	-	5
Μηχανοκρατείτο	-	-
Μηχανοκρατούντο	-	-
Μηχανοκρατούνταν	-	-
Μιμείτο	1	26
Μιμούντο	-	52
Μιμούνταν	16	1.100
Ξυλοκοπείτο	-	1
Ξυλοκοπούντο	-	20
Ξυλοκοπούνταν	-	73
Οικειοποιείτο	-	30
Οικειοποιούντο	-	30
Οικειοποιούνταν	1	140
Οικονομείτο	-	4
Οικονομούντο	-	-
Οικονομούνταν	-	-
Οχλοκρατείτο	-	-
Οχλοκρατούντο	-	-
Οχλοκρατούνταν	-	-
Παραιτείτο	15	329
Παραιτούντο	3	48
Παραιτούνταν	5	702
Περιηγείτο	-	21
Περιηγούντο	-	1
Περιηγούνταν	-	36
Περιποιείτο	-	45
Περιποιούντο	-	13
Περιποιούνταν	5	294
Προαιρείτο	-	4
Προαιρούντο	-	-
Προαιρούνταν	-	4
Προηγείτο	38	987
Προηγούντο	2	407
Προηγούνταν	39	10.100
Προμυθοποιείτο	-	7
Προμυθοποιούντο	-	5
Προμυθοποιούνταν	1	63
Προσμετρείτο	-	19
Προσμετρούντο	-	1
Προσμετρούνταν	-	27
Προσποιείτο	-	99
Προσποιούντο	-	34
Προσποιούνταν	6	779

Προσυνεννοείται	-	-
Προσυνεννοούνται	-	-
Προσυνεννοούνται	-	-
Στενοχωρείτο	-	1
Στενοχωρούντο	-	-
Στενοχωρούνταν	-	64
Στρατοκρατείτο	-	2
Στρατοκρατούντο	-	-
Στρατοκρατούνταν	-	11
Στροφοδινείται	-	-
Στροφοδινούνται	-	-
Στροφοδινούνταν	-	-
Συλλυπείται	-	-
Συλλυπούνται	-	-
Συλλυπούνταν	-	238
Συνεννοείται	1	82
Συνεννοούνται	-	21
Συνεννοούνται	6	514
Συνωθείτο	1	30
Συνωθούντο	4	90
Συνωθούνταν	3	148
Τουρκοκρατείτο	-	-
Τουρκοκρατούντο	-	-
Τουρκοκρατούνταν	-	1
Υποαπασχολείται	-	-
Υποαπασχολούνται	-	-
Υποαπασχολούνταν	-	-
Υποβοηθείτο	1	44
Υποβοηθούντο	-	2
Υποβοηθούνταν	1	20
Φημολογείται	4	233
Φημολογούνται	-	1
Φημολογούνταν	2	494
Φραγκοκρατείτο	-	-
Φραγκοκρατούντο	-	-
Φραγκοκρατούνταν	-	-
Χειροκρατείτο	-	3
Χειροκρατούντο	-	-
Χειροκρατούνταν	-	27
Χρονομετρείτο	-	3
Χρονομετρούντο	-	-
Χρονομετρούνταν	-	15

Πίνακας 2. Ρήματα παθητικού παρατατικού με διπλούς τύπους στο 3ο πρόσωπο

Ε.Θ.Ε.Γ.	3 ^ο ΠΡΟΣΩΠΟ ΕΝΙΚΟΥ	3 ^ο ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ
Αδελφοποιούνταν	-	-
Αιτούνταν	1	-
Αιωρούνταν	6	3
Αλληλοβοηθούνταν	-	-
Αλληλοεξυπηρετούνταν	-	-
Αλληλοκατηγορούνταν	-	-
Ανδροκρατούνταν	-	-
Αντεκδικούνταν	-	-
Απαρνούνταν	-	-
Απολογούνταν	2	-
Απομιμούνταν	-	-
Αποποιούνταν	-	2
Αποστασιοποιούνταν	-	-
Αρνούνταν	15	35
Αστυνομοκρατούνταν	-	-
Ασχολούνταν	19	31
Αυτοαναιρούνταν	-	-
Αυτοαποκαλούνταν	-	3
Αυτοδιοικούνταν	-	-
Αυτοεξυπηρετούνταν	-	-
Αυτονομούνταν	-	-
Αυτοπυρπολούνταν	-	-
Αυτοσυγκρατούνταν	-	1
Αυτοσυντηρούνταν	-	-
Αυτοτιτλοφορούνταν	-	-
Αυτοχρηματοδοτούνταν	-	-
Αφηγούνταν	5	1
Αφικνούνταν	-	-
Γεροντοκρατούνταν	-	-
Διανοούνταν	3	3
Διηγούνταν	10	7
Εγγυούνταν	1	1
Εισηγούνταν	6	6
Εκδικοούνταν	-	-
Εκφορούνταν	-	-
Εμφορούνταν	-	2
Ενασχολούνταν	-	-
Ενθymούνταν	-	-
Επιμελούνταν	-	-
Επιμετρούνταν	-	-
Επωφελούνταν	1	4

Ευαρεστούνταν	-	-
Ευαλαβούνταν	-	-
Ευωχούνταν	-	-
Ηγούνταν	-	-
Ηχηροποιούνταν	-	-
Θρυλούνταν	-	-
Θυροκολλούνταν	-	-
Ιδιοποιούνταν	-	1
Καταμετρούνταν	-	-
Μεταμελούνταν	-	-
Μιμούνταν	8	8
Ξυλοκοπούνταν	-	1
Οικειοποιούνταν	1	-
Παραιτούνταν	3	2
Περιηγούνταν	-	-
Περιποιούνταν	1	4
Προαιρούνταν	-	-
Προηγούνταν	23	16
Προμυθοποιούνταν	1	-
Προσμετρούνταν	-	-
Προσποιούνταν	4	2
Στενοχωρούνταν	-	-
Στρατοκρατούνταν	-	-
Συλλυπούνταν	1	-
Συνεγνοούνταν	1	5
Συνωθούνταν	-	3
Τουρκοκρατούνταν	-	-
Υποβοηθούνταν	1	-
Φημολογούνταν	-	2
Χειροκροτούνταν	-	-
Χρονομετρούνταν	-	-

Νυμφαίο Φλώρινας